7/6520

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.13.APK.0.12.00.00/320-1293
KONU: Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 22.04.2002 tarih ve 13999 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazıları ekinde alınan Kayseri Milletvekili Sevgi ESEN'e ait 7/6520-14183 Esas No'lu yazılı soru önergesi Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığınca incelenmiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumunun amacı ve işlevi, Ülkemiz çalışanlarının büyük bir bölümünün sosyal güvenliklerini sağlamaktır. Sosyal güvenliğin sağlanması ise, her şeyden önce bir finans sorunu olup, en önemli finans kaynağı da sigorta primleridir.

Bilindiği gibi, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 78. maddesinin birinci fıkrası 4447 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir.

Bu değişikliğe göre, günlük kazancın alt sınırı anılan Kanun gereğince her yıl, ilk olarak Nisan ayında bir önceki yılın Aralık ayı ile ondan önceki yılın Aralık ayına göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki artış oranı kadar, ikinci olarak bir önceki yılın gayrisafi yurtiçi hasıla sabit fiyatlarla gelişme hızı kadar artırılarak belirlenmekte olup, söz konusu tutarların 2000 ve 2001 yılları için enflasyon hedefleri dikkate alınarak yeniden belirlenmesi hususunda Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Kurum, iş kazaları, meslek hastalıkları, hastalık, analık, malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarında nüfusumuzun büyük bir bölümüne (çalışanlar, emekliler ile bunların eş ve çocuklarına) hizmet götürmeye çalışmaktadır.

Sağlık ve sigorta hizmetlerinin daha etkin yapılabilmesi amacıyla sigorta primlerinin hesabına esas tutulan kazançların alt ve üst sınırlarının günün şartlarına uygun olarak arttırılması zorunlu olmuştur.

Diğer taraftan, İstihdamı Teşvik Yasası ile 2002 yılında 31.12.2002 tarihine kadar işe alınacak sigortalıların işveren hisselerinin bir yıl süre ile ertelenmesi nedeniyle işçi çıkartılmaması hedeflenmiş ayrıca aynı yasa ile SPEK alt sınırının belirlenmesi hususunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi öngörülmüştür. Dolayısıyla 2002 yılında uygulanacak sigorta primine esas kazanç sınırı Bakanlar Kurulunca belirlenecektir.

Sigorta Teftiş Kurulu Başkanlığının, 2002 yılı Genel Çalışma Plan ve Programında, tecilsiz bulunan işyerlerinin tespiti, kaçak olarak çalıştırılanların saptanarak sosyal güvenliğin yaygınlaştırılması ve Kurum gelirlerinin artırılması amacıyla 17 ilde yaygın ve yoğun denetim yapılması planlanmıştır.

Ayrıca, 506 sayılı Kanunun 130. maddesi gereğince işyerlerinde yoklama ve tespit yapmaya sadece Sigorta Müfettişleri yetkili iken 4447 sayılı Kanunun 14. maddesi ile 130. maddede yapılan değişiklikle yoklama memurluğu ihdas edilmiş, Sigorta Müdürlükleri ve Sigorta İl Müdürlüklerinde 138 personel çalıştıkları Müdürlüklerinde "Yoklama Memuru" olarak görevlendirilmiştir.

17-6520

Yine söz konusu Kanunla Genel Bütçeye dahil daireler ile Katma Bütçeli İdarelerin denetim elemanları kendi mevzuatları gereğince yapacakları denetimleri sırasında çalışanların sigortalı olup olmadıklarını tespit etmeye yetkili kılınmış, sonuç olarak işyerlerinin denetiminin daha fazla yapılacağı ve sigortasız işçi çalıştırmanın önüne geçileceği düşünülmektedir.

Kurumun en büyük ve asıl gelir kaynağı sigorta primleridir. 5.254.125 civarındaki aktif sigortalısı olan Sosyal Sigortalar Kurumu ülke nüfusunun yarısından fazlasına Kanunun kendisine yüklemiş olduğu görevleri en iyi şekilde sunmanın gayreti içindedir.

Bu işlevini de yerine getirirken sigortalılar ve işverenlerden her bir sigortalı bakımından sigorta primine esas kazanç sınırları içinde % 33,5 ila % 39 oranında toplam (%14 sigortalı, % 19,5 ila % 25 arasında işveren payı) sigorta primi alınmaktadır.

Bazı Avrupa ülkelerinin sosyal güvenlik programı ve prim oranlarının ülkemizdeki prim oranları ile karşılaştırılması sonucunda tüm sigorta programları üzerinden alınan primlerin ülkemizden yüksek olduğu görülmektedir. Örneğin; Avusturya'da % 42, Belçika'da % 40, Fransa'da % 52, ;İtalya'da % 56, İspanya'da % 38, söz konusu ülkelerin pek çoğunda sosyal güvenlik sistemine Devletin direkt katkısı bulunmaktadır.

Sigorta priminin çalışan ile çalıştıran, bir başka deyişle sigortalı ile işveren tarafından ortaklaşa (hisseleri oranında) karşılanması gerekirken, özel sektörde çalışan çalıştıran ile net ücret üzerinden anlaştığından, sigorta priminin tümünü işveren karşılamakta, dolayısıyla % 35,5 ila % 39 oranındaki SSK primi ile maliyet unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizdeki yerleşmiş şekli ile net ücret üzerinden anlaşma yapılması gerçekte yüksekliği nedeniyle maliyet etkileyecek olan çalışanın ücretinin, anlaşma nedeniyle sigorta priminin yüksekliği şekline dönüşmesine yol açmaktadır.

506 sayılı Kanuna 4447 sayılı kanun ile eklenen 38. madde ile bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklar ile geçici 76. maddeye göre yapılan telafi edici ödemelerin, her ay bir önceki aya göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllı kentsel yerler tüketici fiyatları indeksi artış oranı kadar arttırılacağı ayrıca prime esas kazançların alt ve üst sınırları arttırılmış olmakla beraber yukarıda belirtilen Ek 38. madde ile, emekli aylıklarının arttırılması da hedeflenmiştir.

SSK'nca Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm aylığı ile sürekli iş göremezlik ve ölüm geliri altında yaklaşık 3.339.327 kişiye maaş ödenmekte olup, sigortalıların erken emekli olmaları nedeniyle söz konusu maaşların uzun yıllar ödeneceği, dolayısıyla bu durumda Kurumun aktüeryal dengesi bozulacağından 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunun 73. maddesine göre belirlenmiş prim oranlarının azaltılması düşünülmemektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar OKUYAN
Bakan